

POŽARI U TRGOVAČKIM CENTRIMA

U predbožićno vrijeme, kada traje najveća potrošačka groznica, trgovački centri prepuni su ljudi. O problematici požara u trgovačkim centrima razgovarali smo sa županijskim zapovjednikom Osječko-baranjske županije Borisom Banjanom.

Požar u trgovačkom centru Billa, 2013., Z. Pušić

NA području djelovanja JPVP Osijek u proteklih nekoliko godina izbilo je nekoliko velikih požara trgovačkih centara. Zapovjednik Banjan glavni problem usmjerava na proces projektiranja i provođenja nadzora. Naime, smatra da je nedovoljna prisutnost vatrogasaca prilikom planiranja izgradnje, projektiranja, izgradnje i održavanja objekata zbog čega se u velikoj mjeri utječe na sigurnost objekata i ljudi. Savjetuje da bi projektanti kod projektiranja mjera zaštite od požara trebali konzultirati vatrogasce.

Navodi da su u osječkoj vatrogasnoj postrojbi uveli praksu *pružanja ruke* vlasnicima i korisnicima objekata. Suraduju s odgovornim osobama, nude suradnju zbog povećanja zaštite i sigurnosti od požara. Sa zainteresiranim organiziraju vježbe evakuacije i spašavanja, gašenja požara, osposobljavanja zaposlenih za uporabu aparata za početno gašenje požara, usklađuju postupke između zaposlenih i predstavnika žurnih službi kod nastanka nesreće i dr. Nakon detaljne analize trgovačkog objekta izrađuju i planove gašenja požara.

Osvrćući se na intervencije zbog požara u trgovačkim centrima grada Osijeka, županijski zapovjednik naglašava da je

kratki spoj na električnim instalacijama, uslijed starosti, lošeg održavanja i neispravne tehničke opreme, najčešći uzrok požara. Samo manji broj izazvan je električnim uređajima. Spomenuti uzroci požara dovode do razmišljanja o načinu održavanja električnih instalacija te njihova korištenja od strane radnika trgovačkih centara. Njihovo ponašanje u smislu poznavanja uzroka požara od neispravnih električnih instalacija zasigurno ne zadovoljava. B. Banjan predlaže da bi se moralo nešto radikalnije poduzeti kod provjere njihovih znanja, ali i ponašanja koje dovodi do kvarova na instalacijama. Pregledi koje obavljaju ovlaštene tvrtke, kao i nadzor koji obavlja inspektorat MUP-a, ali i nadzor vatrogasca, mora se više usmjeriti na otklanjanje ovih uzročnika požara. Isto tako, zapovjednik ističe još jedan otežavajući faktor, a to je da su trgovački centri izuzetno dobro zaštićeni od provale i krađe, što još više otežava ulazak i rad vatrogascima. Vatrogasce ne dočekuju na ulazima odgovorne osobe s ključevima za otvaranje vrata kao niti osobe koje mogu pomoći oko davanja važnih tehničkih informacija za brz i učinkovit nastup. Provaljivanje u trgovačke centre težak je posao koji vatrogascima oduzima dragocjene minute.

Pripremila: Anita Čolak

TAKTIKA GAŠENJA POŽARA ROBNIH CENTARA

Gašenje požara robnih centara spada u red najzahvatljivijih događaja u kojima nepovoljne okolnosti rastu proporcionalno s propuštenim radnjama u području preventivne zaštite, a time i povećanom ranjivosti građevina te njihovih dijelova koji su izložene vatri i toplini.

Nažalost, nepobitna je i činjenica da se projektanti kod projektiranja ne drže principijelno jedne smjernice ili više njih koje su logično povezane i pozivaju se jedna na drugu, već postaju "prebjezi", pa se više sličnih smjernica koristi za "hoblanje" obveznih mjera zaštite od požara sve u cilju smanjenja ulaznih troškova, ali znatno slabeći "otpornost" objekta na širenje požara, njegovo brzo uočavanje, sigurnu i kvalitetnu evakuaciju, odimljavanje požarnih plinova i sl.

Neke od mjera koje se ponekad ne primjenjuju:

1. Veličina požarnih sektora često nije u skladu s TRVB N 138.
2. Za objekte koji u istom prostoru imaju prodaju i skladište glede primijenjenih mjera zaštite od požara koriste se izračuni iz tehničke smjernice TRVB A 100 ili NFPA 101. Kod korištenja NFPA 101 kao obvezna mjera zaštite od požara projektira se sprinkler sustav za gašenje požara. Ova mjera se zna izostaviti iz projekta.

3. Zna biti izostavljeno i pravljenje otvora prema smjernici TRVB N 138, točki 3.2.2 u kojoj je navedeno da na vanjskim zidovima koji su prema slobodnim ili prometnim površinama moraju biti izvedeni na razmacima od najviše 25 m na svakom katu i požarnom sektoru otvori koji po svom položaju, vrsti i veličini (najmanje 80 x 120 cm) omogućavaju spašavanje ljudi. Kroz takve otvore bilo bi omogućeno uvođenje mlaznica za gašenje požara.
4. Ista smjernica govori i o obvezi da se prilikom projektiranja konzultira nadležno vatrogasno zapovjedništvo glede površina koje se naslanjaju na prodajna mjesta. One moraju omogućiti u svako doba intervencije s vatrogasnim vozilima i spravama (točka 3.2.1).
5. Kad se prilikom izračuna mjera zaštite od požara koristi tehnička smjernica TRVB A 100 može se zaključiti da se tzv. faktor E iste smjernice, često ne izračunava dobro jer je praksa pokazala da je vode za gašenje u većini slučajeva malo u odnosu na ukupno požarno opterećenje. U navedenoj smjernici stoji da ukoliko nadležna javna vatrogasna postrojba ne može potpuno ispuniti potrebne zahtjeve prilikom gašenja (prema izračunatoj potrebnoj količini vode za gašenje u minuti koja ovisi o ukupnom požarnom opterećenju prema točki 5.2.1) i ako se stoga moraju pozvati udaljenije vatrogasne postrojbe, tada faktor E treba izračunati na temelju pojedinačnih udaljenosti u odnosu na potrebne mogućnosti gašenja. Kod projektiranja prema navedenoj smjernici za izračun obveznih mjera zaštite od požara koje se moraju primijeniti kreće se od krive pretpostavke brzine uvođenja mlaznica u požar (za izračun granica do kojih se pretpostavljeni požar širi uzima se samo udaljenost nadležne vatrogasne postrojbe, a ne i vrijeme potrebno za probijanje u objekt koji je većinom zidan, bez otvora, zatvorene čelične ograde i sl.). Ovakvo računanje kod korištenja metode "najgoreg slučaja" znatno smanjuje granice požara, a time daje potpuno krivu sliku o mogućnostima gašenja požara od strane nadležne vatrogasne postrojbe. To u konačnici vrlo bitno utječe na algoritam izračuna obveznih mjera (npr. propuštanje projektiranja sprinkler instalacije za gašenje požara kao obvezne mjere).

PRIMJENJIVA TAKTIKA

Vatrogasci grada Osijeka imali su nekoliko velikih požara robnih centara u kojima se pokazalo da je vrlo važno planirati organizaciju požarišta s unaprijed utvrđenim taktičkim osnovama.

Taktika gašenja koja se prema našim iskustvima s požara u kojima je vatra zahvatila dijelove objekta koji su bliže krajevima prostora može primijeniti je taktika presijecanja požara stvaranjem vodene zavjese.

Vodena zavjesa treba se postaviti na preostalom dijelu objekta (uvažavajući činjenicu da se požar kreće vrlo brzo tako da je možda i ovaj način gašenja upitan).

Neke prednosti taktike gašenja robnih centara presijecanjem:

1. Vodena zavjesa stvara štit koji sprječava prolazak topline.
2. Iza ovakve zavjese ima zraka za disanje.
3. Takvom taktikom moguć je ulazak po cijeloj širini objekta, jer se radi o dijelu zgrade koja nije oštećena pa nema opasnosti od urušavanja.

4. Vodena zavjesa omogućava uvođenje mlaznica s CAFS-om te stvaranje dvostruke zavjese pokrivanjem najbližih regalnih polica i dijelova objekta slojem pjene koji sprječava proširenje požara odvajanjem površine gorive tvari od kisika iz zraka.

Nakon proučavanja taktike koju smo primijenili napravili smo i praktičnu primjenu koristeći na vježbi dva ručna prijenosna topa tipa RPT 1200 (6/8 bara, kapaciteta 1200/1400 l/min, dometa mlaza 58/65 m) proizvođača BMD INŽENJERING iz Rijeke.

TAKTIKA RAZVOJA VATROGASNE AKCIJE PRESIJECANJEM POŽARA

Dolaskom na intervenciju zapovjednik akcije mora nakon izviđanja odrediti taktiku u kojoj nikako ne smije zaboraviti:

1. Da nema dovoljno kapaciteta za gašenje požara po volumenu.
2. Da nema dovoljno vatrogasaca čak niti za akciju presijecanja požara s dvije strane.
3. Da mora voditi računa o kapacitetima vode koje ima na raspolaganju, jer prekid vodenog mlaza za vrijeme ulaska vatrogasaca koristeći vodeni štit može biti koban.
4. Da ne može računati s hidrantskom mrežom, već mora razmišljati o pozivanju vatrogasnih vozila s dovoljnim kapacitetima vode i pjene za gašenje radi osiguranja zamjena vozila za vrijeme punjenja.

Taktika gašenja direktno je ovisna o poduzetim mjerama.

Ono što često pogoduje brzom širenju požara je:

1. Signal vatrodjave nije spojen na vatrogasnu službu.
2. Nedovoljna udaljenost između prodajnih polica.
3. Previsoko smještanje robe na prodajnim policama.
4. Premali broj i veličina ulaza u objekt.
5. Kod rasporeda robe ne vodi se računa o njenoj gorivosti.
6. Hidrantska mreža nema ventile za odvajanje vanjske od unutarnje hidrantske mreže.
7. Izgrađenost vanjskih površina objekta zidana odnosno od montažnih fasadnih blokova.
8. Ograda oko objekta izgrađena od čeličnih mreža bez montažnih dijelova koji se daju brzo skinuti (ovo je važno zbog pristupa vatrogasne tehnike).
9. Organizacijske mjere zaposlenika kao i zaštitara često puta u potpunosti izostaju što rezultira nesnalaženjem kod brzog izvješćivanja vatrogasaca, otvaranja vrata na robnom centru i sl.

Dakle, vatrogasni zapovjednici ne mogu računati na dobru prognozu s ovakvih intervencija ukoliko nije postignuto suglasje investitora, projekatanta, izvoditelja radova, nadzornika i vatrogasaca.

Da bi postigli prihvatljiv učinak prilikom gašenja požara moraju unaprijed planirati broj vatrogasaca, vrstu i količinu tehnike, izdašnost vatrogasnih pumpi u odnosu na požarno opterećenje objekta, kapacitete hidrantske mreže te drugih zahvata vodospreme, osigurati vatrogasne pristupe i još puno toga drugog.

B. Banjan, županijski zapovjednik